

משרד החינוך, מחוז מרכז
אגף מרכזי פסג'ה

עיריית פתח-תקוה
מינהל החינוך

פתח-תקוה

125
1878 2003
שנים

דף מידע

מרכז פסג'ה פ"ת
סיון תשס"ג יוני 2003
כתיבה: עליזה וורם
עיצוב: דרורה פסטרנק

חותם שלא תם

"מצאנו מים" - הבאר הראשונה

חפירת באר המושבה היתה מהפעילויות הראשונות של מייסדי המושבה. לדעת גרשון גרא בספרו "כל ההתחלות", בפתח תקוה נחפרה הבאר הראשונה שחפרו יהודים מאז ימי המקרא. יהודה ראב בזכרונותיו מספר על ההתלבטויות וקשיי החפירה. החפירה בוצעה ע"י קבלנים ערבים. תוך הסכם על עומק מסוים, כשחפרו ולא נמצאו מים ביקשו שכר נוסף ו"בקשיש. בעזרת שטמפר וגוטמן שחפרו עם החופרים בעצמם, הושגה פשרה ובעומק 25 מ' נמצאו מים. הערבים כינו את הבאר "ביר - שוע" ויעצו שהמים הראשונים ינתנו לנשים כסגולה לפיריון סלומון ביומנו מתאר: "הבשורה, מצאנו מים, היתה לתושבים כמים חיים לנפש צמאה, עתה ראינו כי צלחה דרכנו, כי נמצא המקום הזה מוכשר למושב אדם ובהמה. יום זה נרשם בספר לזכרון לאמר, ביום אל' כסלו שנת תרל"ט מצאנו מים..."

בנין הבאר נבנה מלבני טיט וקש, אמצעי השאיבה היו מגוונים, בתחילה השתמשו בדלי וחבל. עקב מיעוט המים הותקנה אנטילה שהופעלה ע"י בהמה. כשלא הושגה המטרה - הקימו טחנת רוח. את הטחנה החליפה משאבה שהופעלה ע"י גלגל שיניים. כשפרש הברון חסותו על המושבה, הוכנסה משאבה מכנית ונבנתה באר נוספת.

הבאר היתה בשימוש עד ראשית שנות הארבעים. מהבאר לא נותר תיעוד או תצלום. מדינת ישראל כיבדה את זכרון חפירת הבאר בהנפקת בול הבאר, יום הופעתו נבחר ל-ט"ו באב, יום עליית המייסדים על הקרקע. בבול נראית הבאר, ובספח: כד מים/ג'ארה ומעדר המסמל את עבודת האדמה.

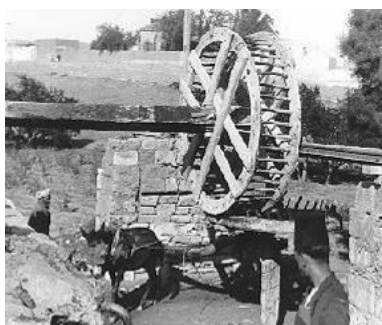

הבאר הראשונה - כנר המייסדים, צילום: עליזה וורם

בול "הבאר" יצא לרגל 70 שנה לפתח תקוה יום הופעה ט"ו באב תש"ט, 10.08.1949 מעצב א ווליש

אנטילה-סקיה

ביבליוגרפיה:

"כל ההתחלות" - גרשון גרא
"סגולות הפירון של הבאר הראשונה" - אתרים עליזה וורם
"בשביל הראשונים" - עיריית פ"ת.
נגב 180 - מים בעת החדשה-בארות

פועלים

פעילויות:

בררו מדוע בחרו המייסדים להשקיע את המשאבים הראשונים שעמדו לרשותם בחפירת באר, בעוד שפתח תקוה היתה מוקפת ביצות?